

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egyes évre 10 — kr.
Félévre 5 " "
Négyedévre 2 " 50 "
Egy hónapra 1 " "
Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **KOHÁNYI GYULA**
Főmunkatárs: **IFJ. MÓRICZ PÁL**
Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díj:
Nagy hasábnos petit sorozat 5 kr. Nagyobb hirdetésre a többi r.
iratosok áru szerint jutányos áron vetődnek fel. Helyezkedés
áru külön beiratásért 30 kr.

Az elismerés.

Eltemettük Helfy Ignácot!
Általános volt a részvét, általános az elismerés.

Utolsó szűk lakhelyére, hova örök álmát ment aludni, nem hatol be többé a pártküzdőm.

Nem érintheti többé meghűlt szívet sem a szeretet, sem a gyűlölet, sem az öröm, sem a keserűség, sem a taps, sem a rágalom.

Egy-két bucsuztató és a napi események árja tovább hőmpölyög.

Még egyszer leírom nevét lapunk élére, mert többé róla írni nem lesz időszere, pedig a napisajtó az időszereget követeli.

De én úgy érzem, hogy nehezen bírok megválni a régi hű baráttól; még egyszer írok róla tehát.

Ott állunk a megnyílt sírnál, barát és ellenfél; mi, kik együtt küzdöttünk és azok, kik ellen küzdött egész életében.

A magyar jellem szép vonása az, hogy a halál borzasztó ünnepélyességében együtt tud érezni. Mégis dicséret illeti meg az ellenfeleket, kik az örökkévalóságba nem viszik át a szenvedélyt, és csak az erényt tekintik, a végtelen tisztességet, a becsületességet, hazafias munkásságot, elhűségeit és kitartást.

A mi pártunk kérte meg az országgyűlés tagjait, hogy adják meg a vég-

tisztelést annak, ki meggyőződést igen, de gyűlöletet soha sem vegyített hosszú életének küzdelmeibe.

A mi pártunknak kötelessége megköszönni az általános, pártkülönbségnélküli részvétet.

Ezt meg is köszönjük.

Mi úgy érzünk, mint az a hű barát és elvtárs érzett, ki eltávozott közülünk.

Mi elvekért küzdünk, mint ő küzdött; mi meggyőződésünket követjük, mint ő követte; hazánkat szolgáljuk hitünk szerint, mint ő szolgálta; személyi gyűlöletek nem vezérelnek, mint őt nem vezérelték.

Az a zászló, mely gyászszal borítva lehajlott az ő sírja felett, a mi zászlónk volt, ő igaz ember volt, méltó tagja a mi igaz pártunknak, mely nem tekint sem jobbra, sem balra, csak előre, oda, hol hazafiságunk oltára ragyog, mely felé egyenes uton járva haladunk. Legjobb meggyőződésünk, legjobb tehetségünk szerint.

Az, kit pártunk gyászol, és kinek elhunytát az ország minden részéből érkező táviratok fájlatják, egy része volt, a mi pártunk lelkének, egy része a mi pártunk szívének, egy része a mi pártunk hazafiságának, és egy része a mi pártunk tisztességének.

Annyira összeforrt eltávozott bajtársunk egész lényével pártunk lényével, hogy lehetetlen fel nem találunk az

általános elismerésben, mely az ő emléket környezi, némi háborítást arra, hogy haladjunk tovább is azon az uton, a melyen ő velünk haladt.

Nagyobb dicséretet nem mondhatna egy párt sem eltávozott tagjáról; és nagyobb vigaszt nem adhat egy pártnak sem e földön senki, mint az, elismerést, mely párt életének egy megtestesítő alakját a sírba kísérte.

Sokáig fogjuk nélkülözni őt a pártban; nélkülözni fogják ellenfelei is az országos viták termében; de kivált nélkülözni fogom én, ki e sorokat írom, és ki benne egyik legrégebb barátomat vesztettem el.

És midőn a frissen felhantozott sír mellől távoztam és szorongó szívvel oda mentem ahhoz a másik sírhoz, mely az én élettársam kivételével magába zárja azokat, kiket ez életben legjobban szerettem, gondolataimmal visszahatóltam a távol múlt körébe és összehoztam a mestert és az atyát és azt, ki annyi éven át kapcsot képezett közte és távol hazám közt.

Most új kapocs van az éltető nap és a hű bolygó közt, mely követi: a kapocs a halál!

Sötét, elválaszthatlan kapocs, mely mégis világít, bevilágít szívünkbe és vezet lelkünket!

Még egyszer leírtam nevedet Helfy Ignác e lap élére, mielőtt minden, —

A „DEBRECZEN” TARCZAJA.

Hogyha az a kis lány...

— A Debreczen eredeti tarczája. —

Hogyha az a kis lány másképp szólna hozzám,
Hogyha az a kis lány megszeretne engem,
Hogyha megölelésem, hogyha megcsókolnám
S egyesülne lelkünk édes szerelemben...

Hogyha forró ajka ajkaimhoz forrna
S tudnám hogy a szíve csak is értem dobban...
Nem, ha teljesedne, tán jó meg se volna
... Hisz menten meghalnék nagy boldogságomban.

Farkas Imre.

Damjanicsról.

Három közlemény.

Irtta: Hentaller Lajos.

II.

Majd következett a pancsovai, franszföldi és novosszellői támadás január elsején, a mikor a vezérőrnagynak kinevezett Damjanics már tetteges parancsnoka volt az egész bács-bánati hadseregnek. Rövid egymásutánban jött ezután a bogsáni és a verseczi csata,

mely után a déli hadsereg elhagyta a Bácskát és Bánátot.

A 3-ik zászlóalj Verseczen a szerbek legnagyobb tömegén szuronyszegezve vágta magát keresztül s egy csomó szerbet fogoly gyanánt huzelt magával. Aradra érve a fiúk Damjanicsnak átadták a foglyokat. Damjanics így üdvözölte a vitéz zászlóalját:

— »Szervusz fiaim! Isten hozott benneteket! — Kivágtatok Verseczen emberül a rezet!«

Itt végződött Damjanics rövid hősközlésének első része. Ez időtől kezdve már nem rendellen, fölkelő néppel harezolt, hanem a rendes osztrák katonasággal.

S ekkor tűnt ki, hogy voltaképen itt van igazán elemében. Mert Damjanics hadteste, a mi ő vezette, aranylag nagyon kevés puskaport fogyasztott. Damjanicsnak ez volt a jel-szava:

— »Kíméld a puskaport, úgy sincs sok; hideg vasat a nemetnek!«

Ezért honvédei rögtön a harez kezdetén szuronyt szegezve rohantak az elenségre. Rohantak volna ok szuronyt szegezve meg a pokolba is, hisz Damjanics mondta nekik: »A rohamos szuronyszegezés a harez poezise.«

A Damjanics által nevelt zászlóaljnak nem is tűrték meg maguk között a gyávát. A csatakerülő maga a legenyesség büntette meg. Köpenyegét fejére borította és irgalmatlanul elverte.

A jobb osztályhoz tartozókat, ha rosszul

viseltek magukat, Damjanics egyszerűen elkergette.

Damjanics hadtestével a Tisza-vonal védelmére sietett. Cibakházánál március 4-én éjjel átment a Tiszán, s Várkonyon és Töszegen át másnap hajnalban.

Szolnok alá érve, a vasut felől megtámadta Karger osztrák tábornok dandárját. — Szuronyszegezve vette be Szolnokot; elfoglalt ott agyut, sok fegyvert, lőport és egy tábori pénztárt.

Vécsey hadteste elkészve s csak akkor érkezett a csata színhelyére, a mikor a német már Abony felé futott. Ennek daczára Vécsey, a ki pár nappal volt idősebb tábornok, mint Damjanics, maga részére követelte a jelentéstétel jogát. Emiatt a két vezér között élénk szóváltásra került a dolog. Damjanics Vécseyvel szemben nyers, kíméletlen, mondhatni durva volt, mert érezte, hogy melto okból többant haragra. Modorával azonban a katonai fegyelem ellen vétett. De Damjanicsnak ilyfajta kitöréseit el kellett nézni. Nemcsak hadvezéri tlentuma miatt, hanem azért is, mert ekkor már határtalan népszerűsége volt a katonaság előtt. Tekintetbe kellett még ezenkívül venni példátlan harci szerencsét is, mely fegyverrel előbb a rácok elleni harcokban, most meg a rendes császári seregekkel szemben kísérte.

Damjanics és Vécsey közt tehát választani kellett. Vécsey ment vissza Aradra s Damjanics maradt a bács-bánati sereg élén.

a természet és az ember — napirendre tér.

Elbucszom tőled a nyilvánosság előtt, te régi jóbarát, atyámnak, családomnak jóbarátja.

De gondolataimban, emlékeimben, hű és bölcs tanácsod utáni vágyódásomban nem bucsuzom el tőled, mert az ember áldása vagy átka az emlékezet, s ez nem hervad el, mint a koszorúk virágai, melyek sirodát takarják!

Elbucszom tőled a nyilvánosság előtt úgy is mint bajtárs, ki veled együtt küzdött réges-rég, veled együtt dolgozott réges-rég; életutunk, mely elágazott, mikor te hazajöttél és én hontalan maradtam, ismét találkoztunk egy sírnál; együtt haladt azóta a küzdelmek terén és most hagyjuk el ismét egymást, mert te pihenés örökre és mi, gyászoló bajtársaid, tovább megyünk göröngyös utunkon, megemlékezve arról, hogy mi volt az, a mit megtisztelt benned, megbecsült benned barát és ellenfél sirodon!

Kossuth Ferencz.

Help Ignác temetéséről tegnapi számunkban közölt tudósításunk kiegészítésül meg a következőket közöljük:

Felnégykor kezdődött a gyászszertartás, melyet Komlóssy Ferencz esztergomi kanok és ország képviselő vezetett nagy segédlettel. A zokogó özvegy Enyedy Lukács karján jelent meg a koporsónál s mellette foglaltak helyet a család tagjai: Helfy József, Rogerné leányával és fiával s ugyancsak a koporsó feje felé Kossuth Ferencz nénjével Ruttkáinó Kossuth Lujzával és Ambrozovics min tanácsos feleségével. Megható volt nézni, a mint Ruttkayné az öreg maltróna Kossuth Ferencz karjára dőlve, alig tudta zokogását egyezre felhangzott a Circum dedunt magasztos dallama s alig maradt szem szárazon. A notabilitások közt itt ott egy-egy régi alakja tűnt el: csendesen, senkihez sem szólva róttak le kegyeletük adóját az egykori vitéz bajtársnak a függetlenség törhetlen bajnokának.

Az egyházi szertartás végezte után rövid

A kormány ebben az esetben igen helyesen intézkedett. Mert Damjanics volt az egyetlen ember, kinek neve és népszerűsége már ekkor képes lett volna elensúlyozni Görgei hírnevét. Saját érdemei által vitva ki katonai szeretetét. Szerették azonkívül, mert nem volt meg benne az osztrák tisztnek az a bizonyos kevélye, mely közgyűlölet tárgyává teszi őket a legénység előtt. Emiatt fentebb, hogy Damjanics jelleme és hazafisága a legénység között edződött meg. Megedződött annyira, hogyha vezéreinket jellemük, hazafiságuk, hadi szerencsésük és sikereik szerint mérlegeljük, akkor bátran elmondhatjuk, hogy Damjanics-hoz fogható nagy vezér nem volt szabadságharcunkban. Ezért fogadta Damjanicsot az egész sereg, mint oly vezér, a ki magával hordja a hadiszerencsét.

Sajátságos ellentétet látunk Damjanics és a többi vezérek hadijelentései között. A többiek száraz, kimert hangon, az osztrák cirka-lom pedanteriájával van fogalmazva. Damjanicséi duzzadnak a hazafiságtól. Az ő jelentései viszsztatúrózik Damjanicsnak úgy katonai, mint polgári lényet. Kifejezései egyszerűek s át vannak hatva a hazafiság melegtől. A szolnoki csata lefolyására vonatkozó jelentését például így kezdi: »Hazafias tisztelettel van szerencsém a honvédelmi bizottságnak jelenteni...« stb.

Jellemző kedélyhangulatára épp úgy, mint az osztrákokra is, az a pár szó, a mit a szol-

ima hangzott fel s aztán a koporsót a négy lovas gyász kocsi helyezették. A kocsit két oldalán tizenkét esztergomvidéki bányász, csákyával vállán és bányamécsel a kezében haladt, s így indult meg a hosszú kocsisorból álló menet. A temetőben Helfy Ignácznak I r á n y i Dániel és E r r e l Ferencz sírja közt jelöltek ki helyet.

A mikor a gyász kocsit a sír elé ért, levették róla a koporsót s rögtön a sírba bocsájtották. A lelkes rövid imája s a beszételes aktusa után E ö t v ö s Károly országgyűl. képviselő a következő beszédet mondotta:

Ejöttünk veled, eljöttünk hozzád s egykor majd eljövünk utánad is, most már örökké alvó hű barátunk! Itt állunk még egy pillanatra hideg, nyílt sírod előtt, kik meleg nyílt szíved mellett állunk egész életen keresztül. E sírt betemetjük: sötét koporsó és fekete föld választ el akkor bennünket attól, mit benned két szemünkkel láttunk, De amit benned a honfűhűség szívünk és szeretetünk látott; azt el nem választja tőlünk se a sötét koporsó, se a sötét feledés, se a fekete halátlanság. A miként a zöld fű befedi majd sírhalmodat, ha eljön a tavasz: úgy öleli át a mi emlékezetünk a te nemes életedet. S mi nem is várjuk meg a tavaszt. A hű barát és jó hazafi emlékezte nem ismer pihenő évszékot.

Tolul a sokaság a közügyek küzdő mezéjére, mint siet a vásárra az, a ki szükségéből vagy nyereségért iparkodik adni, venni, aruskodni. Az igaz ember jó értékkel s igaz mértékkel dolgozik a vásárban, a honfi lélek értékét és mértékét hite, reménye s meggyőződése teszi. De hányan vannak a várakozók között, a kik üres kezzel mennek a sokaság közé, hogy tele kézzel jöjjenek el onnan? De hányan vannak a közügyek harczterén, a kik üres szívvel jönnek oda, hivalkodás minden munkájuk s önnön kenyűkért bocsátják áruba a köznek minden javát? Te elpihent hű barátunk, te igaz ember módjára sáfarkodtál! Ifjuságod egész rajongását, egész életed minden munkáját, szerető családod pihenő perceit, tudásodat, hitedet, meggyőződésed nagy kincsét egész élted vidámságát ajánlottad föl a végzetnek, hogy megvásárolja hazád függetlenségét és szabadságát. Nyertél-e vagy vesztettél-e e nehéz vásáron? Ha nyertél; a nyereség nemzetünké. Csak akkor vesztettünk mi veléd és általad, mikor téged örökre elvesztettünk.

Nyitott sírod annyi kérdést intéz hozzám. Miért született? Mire áldoztad ifjuságo-

noki ütközet után mondott a vörössapkás zászlóaljnak, a kik szuronysegezve rohantak meg s vertek szét egy vértés ezredet:

— No eszem a prókátoros lelketeket, az ugyan most jól sült el. De ezt ugyan többre próbáltok, mert más ellenséggel lehetne bajotok. Akkor aztán mind ott hagyjátok a fogatokat.

Szolnokról Cibakházára és Törökszentmiklósról vonult Damjanics. Itt adta át neki Vukovics Sebő kormánybiztos a vitézségi érmét. Eskortájában ütközött össze a fővezérré kinevezett Vetter Antallal, most már másodízben.

Először a Bácskában veszték össze. Vetter ez összeszóalkozás után lemondott a főparancsnokságról.

Következett a bicskei csata. Damjanics hadteste Gyöngyösről Árokszállás fele mentett s Jászberény alatt halt. Innen 4-en reggel Nagy-Káta felé húzódott. A legénység agyon volt fáradva s Damjanics megállította kissé őket, hogy falatozzanak. E közben értesül, hogy Klapkát szorongatja Bicskénél a német.

Ott terem a legénység közt s kérdi:
— Fiúk! hát nem megyünk előre?
— Nem am! — felelik egyhanguan, mig nem eszünk.

— Igen ám! — enyelgett tovább fiaival az öreg, — de már verik Klapkát! Hát még most nem megyünk?

dat? Miért voltak fé-fikord nehéz fátadalmi? Mit kerestél messze földön bajdosásod éveiben? Volt-e jutalmad attól a nemzedéktől, a mely tanuja volt küzdelmeidnek? Volt pihenésed, mikor napod nyugvóra kezdett szállani? Én nem felelek e súlyos kérdéseidre. Én síratlak most és nem dicsőíthetek. Hiszen te csak imádott hazád szabadságért és függetlenségért harcoltál, ki jutalmazhatná meg ezt a harcot? Miként lehetne e harcban pihenése igaz hazafinak?

De azért csak pihenj nyugodtan a fekete föld mélységében. Mi folytatjuk tovább a te harczodat s szellemed, mely örökké marad ránk, tanuja lesz a diadalnak, melyet meg fog érni nemzetünk. S az lesz a te igaz jutalmad ha majd a diadal napján fog megemlékezni rólad é hálás utód.

De emlékeztünk hálánk és áldásunk addig is veled marad.

Isten veled!

Most S i m a Ferencz állt a sír széléhez s a következő beszédet mondotta:

Mielőtt bezárulna a sír fölötted, hogy örök bucsút vegyünk tőled hazánk jeles fiánakem is van egy pár szavam hozzád a nagy örökös ut előtt. Azon kerületnek melyet mint országos képviselő a törvényhozásban képviseltél, pártelnöke vagyok s hivedi oszloposai a részvét őszinte gyászával sorakoznak itt mellettem hogy sirodnál nevében bucsuzót kiáltás utánad.

Tízévvvel ezelőtt adta ez a kerület elének és hazafias törekvésének magasra emelt zászlaját kezébe.

Szerettek, ragaszkodtak hozzád, mert e kerületnek politikailag romlatlan lelkű népe az alkotmányos élet hajnala óta mindig az igaz szabadságszeretettől lelkessült s bázán önállóságának és függetlenségének vágyát hordta lelkében s te a nagy, nemes hazafias törekvésnek zászlaját magasan hordtad s elhűségben és hazaszeretben min az ország egyik rezériá csak fokoztad hivedi lelkében az elvhez való tántoríthatlan törhetetlen ragaszkodást.

Politikai életed fényes példája, puritán jellemed tükör tisztasága, termékenyítőleg hatott választóid szabadságszeretetére.

S nagy, mondhatni döntő részed van abban, hogy a kerületben melyet képviseltél, a mai romlott politikai korszaknak elvet, meggyőződést meg hazaszeretét pusztító, erkölcsstelen szelleme teret nem hódíthatott.

Tiszta e nép lelke, elvéhez ragaszkodó, meggyőződésében és küzdelmeiben rendíthetetlenül kitartó, törhetlen és alku nem ismerő,

— De már akkor megyünk! — kiálták egyhangulag.

Damjanics rögtön hadtestének élére állt s vezette fiait a tűzbe. Mindenütt elűjt, a hol legnagyobb volt a vész, mintha a halált kereste volna és egy osztogatta parancsait. — Egyszerre csak kitalálván Jellasics gyengéjét, felhangzott dörgő vezényszava:

— Rohamra, harmadik zászlóalj! Előre! Szavaira egy egység: Eljen Damjanics! Eljen a haza! kiáltás volt a felelet s ment a 3-ik zászlóalj előre, mint a fürgeteg. A csata sorsa ezzel a rohammal eldőlt. Jellasics csufosan futott.

Damjanics, ha a sereg szabadban táborozott, kocsijával a 3-ik zászlóalj mellé állott. Ott főzte nagy tabori bográcsban — melybe két birka fert, — a pörköltust. A 3-ik zászlóalj tisztjeit ilyenkor rendszeren megvendégelte.

— Gyertek fiaim! — együnk egy kis jót. Magam főztem, tudom, hogy jóízű!

A szolnoki csata után is nagy bogrács körül ült tisztjeivel, a mikor egy közkatoná hirtelen Damjanics vállára ütve így szólt:

— Sie! Herr General! wekszlins mir a finfer — ezzel a másik kezével egy öforintos bankót nyújtott Damjanics felé.

Az öreg hátra fordulva, egész kedélyesen kérdezte:

— Hát te, hunczfut ki vagy?

mint a milyen te voltál közel félszázados pályafutásodon.

Ép azért csak a mi por volt benned, vész el számunkra, mert lelked, életed kitarásod, küzdelmeid nemes példája örökké élni fog kerületed népének halás emlékezetében.

E nép koszorút hozott koporsódra s mielőtt most a részvét fájó érzetével kiált bucsusztó utánad, én, a bucsusztó tolmácsolva biztosíthatlak, hogy életed fényes példája a hazaszeretet nevében örökké élni fog választóid emlékezetében. Isten veled!

Ezután H a s J u d a, a mindszeint függetlenségi és 48-as pártelnöke szól nehány bucsusztó;

Választód voltam, biztam benned, szerettelek, eljöttem koporsóddhoz, hogy elvesztésed fölött érzett igaz fájdalomnak kifejezést adjak.

Mi odalenn az Alföldön szeretjük a hazát s azért választóink téged képviselőnek, mert egész életedben legközelebb állt ahhoz, ki ezt a hazát legjobban szerette, törhetlen voltál, mint ő, kitartótlal elveid mellett változás nélkül s minket is kitarásra biztattál és lelkesítettél. Örök utadra állást kérünk. Isten veled! Emléked megőrizzük örökké!

Ejött a temetőbe dr. R a d ó Antal vezetése alatt a budapesti olasz kör is, amelyet R a d ó elnökön kívül E b e r h a r d tábornok és M e l o c c o alelnökök képviseltek. E kör nevében szólott ezután Radó Antal és minthogy arról értesült, hogy az övezgynek, ki tudvalevőleg olasz nő, nagyon jól esnek, ha a temetésen olasz szó is hangzanék Radó olasz nyelven mondta el beszédét;

A magyar főváros olasz gyarmata azt óhajította, hogy ama gyászlanok fényénél, melyek Helyfőgnáz koporsóját veszik körül, az ő nevükben is ejtessék néhány szó, Olaszországban, ahol az, akit siratunk, hosszú ideig élt és munkálkodott, ahol megtalálta méltó élettársát, az ő nevét mindenütt ismerték, becsülték és szerették. A száműzöttek nemes gárdája oldalán ő volt az, aki legtöbbet tett az olasz-magyar barátság élesztésére, aki e célra tollal is fáradozott, mint ekes nyelvű olasz publicista. Később is, midőn visszatért honába, megőrizte szeretetét amaz ország iránt amely ueki második hazája volt s melyhez a legszentebb kapocs fűzte. Ezért öltöttek gyászt elhunytá hírére olasz társaink is — azért akartak megjelenni ama ravatal előtt, amelyen az a fő, mely mindig oly nemesen gondolkodott, immár hidegen fekszik és mozdulatlanul, azért hozták ide ő is koszorúját s mondanak neki bánatos szívvel istenhozzadot. Nagy alakja

elészalt közlünk, de mindig velünk marad emlékezte és dicsővége!

Utolsóank maradt az egyetemi ifjuság, a melynek nevében O r t m a n Albert, az egyetemi kör elnöke mondotta a következő beszédet:

Drága halottunk! Mielőtt örökre itt hagyasz bennünket, hallgass meg egy pillanatra egy nemzet ifjuságának fájdalmas bucsusztóval s fogadd vörz szívünk őszinte kegyeletét annak tanujelekképpen, hogy a magyar ifjuság nem feledkezik meg legdrágább halottairól. Egész életedben fiatalos, tiszta szívvel rajongtál azokért a magaslatos eszmékért, melyek e nemzetnek legtitkosabb almat képezik, szived minden dobbanása, lelked minden vágya, kitartó munkásságod minden czelja a magyar nemzet nagygya, szabaddá tétele felé irányult. S mikor lelked balóra vált, szived lángja gyengülni kezdett, megtört keblednek elhaló sohaja is e nemzetnek boldogulásáért esedezik. Dicső tanítód volt, megtestesítője e nemzet minden óhajának, örök időkre leghalhatatlanabb lélek Kossuth Lajos. Tőle tanultad, mint kell a hazát szeretni, mint kell lángolni a szabadsáért ő volt utmutatód a fáradhatlan munkában, a puritán egyszerűségben. Ő itt hagyta nemzetet te megmaradtál nekünk s te lettel tanítónkka a szabadságszeretethez. Magasztos lelked méltónak bizonyult a leglelkesebb magyar barátságára s lassan megszoktuk a te szavadban az ő szellemét nyilatkozni, a te munkádban az ő álmat megtestesülve látni. S most már te is itt hagytál bennünket. Egymásután tűntök le, mint a tündöklő csillagok s egyre homályosabb sötétebb lesz a szabadság ragyogó égboltozata. A régi szép idők emlékeiben mind több lesz a gyász s csak a honfui kegyelet lobogása teszi fényesebbé a szomorú napokat. De kelet felől új fény, új csillagok tűnedeznek. A magyar ifjuság lelkesedésünk lángjai azok, akik a ti lelketekből nőttek, kik töleket tanulnak lelkesedni s a hazát szeretni, kik tiszta szívvel ápolgatták a mult dicső emlékeit s erőt merítenek azokból a jövő feladatára. Magasztos szellem, nyugodj békén! Álmodban lásd megvalósulva mindazt, amiért egész életedben küzdöttél: mi igyekezzünk fogunk méltók hozzád s méltatlan munkával nem zavarjuk meg tulvilági álmodat. Fájdalmunk kegyeletünk virágát fájó szívvel helyezem sírod fölé a magyar ifjuság nevében. Álmodjál szépet, gyönyörűt!

Az ifjuság koszorújának széles, fekete szalagján a következő felirat van: Kossuth Lajos leghűbbs tisztelőjének — az egyetemi ifjuság.

A mikor a bucsubeszéd utolsója is elhangzott, behantoltak a sirt, egyszerű fakeresztet tűzve föléje. Lassan eloszladozott a közönség is, amelynek egy része még ellátogatott Kossuth Lajos sírjához is, ahol K o s s u t h Ferenc s az egybegyűlt közönség mondott rövid imát,

BELFÖLD.

A képviselőház ma déli 11 órakor ülést tartott, melynek napirendjét a tegnapi elfogadott három törvényjavaslat harmadszori olvasása képezi.

A munkarend. A kormány terve szerint a képviselőház jövő héten csütörtökön, október 20-án közdi tárgyalni a provizóriumról szóló javaslatot, addig a képviselőház érdemleges ülést nem tartana, csupán egy formális ülést, a melyen a pénzügyi bizottság terjesztene be jelentését. Ez a jelentés — a szükségesség 3 nap közbefjöttével az osztályok mellőzésével tüzetnek ki napirendre esőtörtökre. Azután a Ház egymásután tárgyalná le a provizóriumot indem n i t y t s megválasztaná a delegációkat. Mind erre a kormány n o v e m b e r 10-ig tartaná együtt a képviselőházat. Ekkor kezdődne a Bácsban a delegacionális tárgyalások, úgy hogy a képviselőház egyfolytában szünetet tartana u j e v u t á n i g tehát körülbelül k é t h ó n a p i g. A költségvetés csak újév után vétetnék tárgyalás alá. Ez a program csak annyiban szünetelne

változást, a mennyiben Ausztriában a orovizórium nem meune keresztül, ami Magyarországon is nagy jelentőségű intézkedéseket tenne szükségessé.

A fumei ügy. Mint értesülünk, az anket a fumei ügyben a miniszterium kebelében még ebben a hónapban meglesz. Ezen a különböző miniszterek maguk és szakreferenseik vesznek részt. Ebben megállapítják azokat a törvényeket, amelyeket Fiumében életbeléptetni kívánnak, hogy a császári patensekkel ott behozott osztrák törvények vegre hatályon kívül helyztessenek. Főleg természetesen a b ü n v á d i p e r r e n d t a r t á s r ó l é s a k ö z i g a z g a t á s i b i r ó s á g r ó l v a n s z ó, e z k a t ö r v é n y e k a z o n b a n m á s k ö z i g a z g a t á s i é s i g a z s á g ü g y i t ö r v é n y e k é l e t b e l é p t e t é s é t i s k ö v e t e l i k. A Fiumében megtartandó szelesebb körű anket azután van tervbe véve, Banflynak tegnapi k ö z j o g i k i j e l e n t é s e i r e c z i k e s a l k a l m a s o k n e m a r r a, Fiume közjogi állását némileg elhomályosítsák. Szerencse, hogy a főbb tévedés Horánszky részéről m i n d j á r t k e l l ő v i s s z a u t a s í t á s b a n k e l l ő v i s s z a u t a s í t á s b a n r e s z e s ü l t s i g y a H á z b a n n e m h a n g z o t t e l B a n f l y k ö z j o g i b o t t a s a m i n d e n t i t a k o z á s n é l k ü l. A z i n t e r p e l l a l o L u k á c s G y u l a k é p v i s e l ő n e m v o l t j e l e n, m e r t u j a b b a n d í v a t l e t t, h o g y a z i n t e r p e l a c z i ó r a a d a n d ó v a l a s z o k o l y a n i d ő b e n j e l e n t e t n e k b e, m i k o r a H á z é r d e m l e g e s ü l é s t t a r t a z i l l e t ő k é p v i s e l ő n i n c s j e l e n.

KÜLFÖLD.

Az osztrák parlamenti helyzet. A mint bécsi tudósítók tavoratozza, a szocialdemokraták összeveszték a parlamenti többséggel. A vizálynak az az oka, hogy a többség a bizottság okba az előzetes megállapodás ellenére nem Daszynskit, hanem Kiesewettert választották be a szocialisták közül. Az igazoló bizottságba pláne nem is választották be szocialistát, ellenben hét helyet adtak a Lueger-pártiaknak. Hire jár, hogy Kiesewetter a képviselőház mai ülésen lemond bizottsági tagságáról.

A vízvezeték ügye jog- és pénzügyi bizottságban.

(Saját tudósítónktól.)

Debreczen, okt. 15.

A vízvezeték ügye kezd a komoly megvalósulás stádiumába lépni. A városi tanácsnak komoly szándéka az, hogy a kérdést már a novemberi közgyűlésen dűlőre vigye. A midőn ezt készséggel elismerjük, nem hallgathatjuk el azt az egyoldalúságot, sőt részrehajlást, a melyet a főmérnök e kérdésben eddig is mindig tanusított, de a melynek különösen a tegnapi jog és pénzügyi biz. ülésen oly nyilt és nyomatékos kifejezést adott. Azt mondta nevezetesen, hogy a Bauer és Társa czeg beadványával már csak azért sem foglalkozik, mert annak technikai alap felfogása helytelen.

Lássuk csak mit mond Bauer és Társa?

Ime: „Ha a földfelület magaslati viszonyait vizsgáljuk meg, akkor szembe tűnik, hogy Debreczen városa a nagyerdő felé emelkedő enyhe lejtőn terül el s a délnyugati és északi keleti része közt 15 méter magassági különbséget mutatkozik. Ebből kifolyólag azon vízreteg tükre, mely mindkét pont alatt elterül, ugyanazon hidrosztatikai nyomás alatt állván, kulforrás után közelebb fog állani a földfelülethez az alantabb fekvő részén.”

Erre azt mondja a főmérnök, hogy ez hibás s ugyanegy lélekzettel így szól: a víz felszine a talaj felszínével semmi összefüggésben nincs, tehát ha a vasut mellett magasabbra jön a víz, a talaj felszín fölé, mint a nyulak körül, annak oka a nive a különbségben rejlik.

Ugyan kérjük szépen, magyarázza meg, mi a különbség a két idézet értelme között?

— Na! wer pin ich? A schwab von dri te Batarion.

Damjanics erre elnevette magát, zsebébe nyulva így szól a tisztkehez:

— No nézzétek! Szégyény feleségem számára takargattam husz darab ezüst buszást Most ennek a kolyóknek kell oda adnom nagy részt. Ezzel a svabhoz fordulva, mondá:

— Du Kerl! Ich hab nicht mer! Mást ne küldj a nyakamra!

A bieskei csata után Damjanics hadstével Kóka alá ért. Itt elfogták honvédei a szecsői papot. Kihallgatta s elmondatta vele elfogatásának okait. Kérdezte azutáni, talán nem igaz az ellene emelt vád, hogy szidalmazta a szöcszeket Kossuthot és a hadsereget. A pap a helyett hogy védte volna magát, kijelentette, hogy szörül-szóra igaz, mert meggyőződésből beszélt és prédikált, s a mit mondott azt a o t i s f e n t a r t j a.

— No ha igaz, akkor tisztelendő ur megszünt lelegzeni, s ezzel a hadsorok megett föbe lövette.

Gödöllőn egy kéményseprőt loptak el. Ez az osztrákok kémje volt. Damjanics kérd tőle hol járt a mult éjszaka s vitt-e tudósít sokat az osztrákoknak? Mire a delikvens így válaszolt:

— Csak voltam kicsit Posten!

— Ezért most egy kicsit fölakasztják, — viszonzá Damjanics; s egy akácára kötteté föl.

Mi nem hisszük, hogy akadna ember, aki nem azt mondja ra, hogy semmi?

Hiszen itt épen arról van szó, hogy a két felület egyenlő hidr. nyomás alatt áll! kötelességünk azonban kijelenteni, hogy a főmérnök hidrosztatikai okoskodása a helytelen a kettő közül, — szerény véleményünk szerint — mert nagy niveau-különbségnél abszurdum az oly felfogas, mintha a víz felett levő talaj nem gyakorolna a víz tükörre hidr. nyomást, a ha a proba furások a nagy mélység különbséget is megállapítják, a niveau-különbséggel kapcsolatban, az a felszökő vizsugar erejére befolyással ne legyen. Hanem az aztán természetes, hogy nagyobb vastagsagu földréteg nagyobb nyomást gyakorol ugyanarra, hogy a nagy niveau különbség a mélységkülönbséggel fordított arányban áll a víz felszökötő erejére nevezve, míg kis niveau különbségnél, mint a debreczeni, a nyomás különbség elenyészik s csak a niveau különbség jön számba.

Eppen erről van szó, a kérdés tehát csak az a mit Komlóssy Dezső felvetett, hogy v e l e t l e n ü l i egyezik-e a v i z t ü k ö r haladása a talaj felszín haladásával? Erre nevez pedig épen a Bauer és Társa beadványa ad felvilágosítást, meg pedig igen értelemben s ha a dolog így áll, az ő eredmények elől a miniszterium sem zárkozhatik el annyival kevesebbé, mert a Farkas Kálmán min. főmérnök véleménye csak elméleti, míg Bauer czége gyakorlati s tapasztalat igazolta alapon nyugszik.

Azt azután nem befolyásolja ez a kérdés, hogy vajjon a földmívelési miniszteriummal vezetessük-e az előmunkálatokat, vagy magánvallalkozóval s a magunk részéről is helyeseljük az előbbi, hanem hogy a Bauer czég beadványát az előmunkálatokat végzendő szakközvegeknek rendelkezésre ne bocsassuk, annak semmiféle raczióális alapja nincs és nem lehet, legfeljebb egy komoly okot hozhatna fel ellene a főmérnök azt, hogy f e l t ö l e. Ezt ugyan nyíltan nem vallotta be, de elárulta akkor, midőn minden módon megakart akadályozni, hogy a helybeli ipafelhasználásra a miniszterium már az előmunkálatoknál felkeressék.

A nagyfontosságú ülésekről szóló tudósításunk a következő:

Kevesse 4 óra után nyitotta meg V e c s e y Imre tanácsnok a jog- és pénzügyi bizottság ülést, melyen jelen voltak: Abraham László t. főügyész, dr. Bakonyi Samu, Kernhoffer József, Komlóssy Dezső, dr. Mark Endre, Szántó Győző, Szilágyi Károly, Zádor Lajos, Stahl Géza főmérnök és Varga Károly jegyző.

Az ülés első tárgya a v i z v e z e t e k ügyében F a r k a s Kálmán min. főmérnök által készített szakvélemény abizottság jelentése volt, a melyet Varga Károly jegyző olvasott fel s melynek lényege abban áll, hogy magánvallalkozók, illetve pályázat mellőzésevel kerje fel a város a földmívelési miniszteriumot, hogy az előmunkálatokat ő vezettesse a kebelében fennálló egészségügyi osztálylyal s annak költségeire a nagyerdő vízvezetékének 63000 frtot levő alapjából 10000 frtot bocsásson az osztály rendelkezésére.

S t h a l Géza főmérnök elmondja a kérdés történetét a kis bizottságban. Az eddigi fiaskót abban látja, hogy ki volt köteve, hogy a tervezetet készítő czéget csak egyenlő ajánlat mellett illeti elsőbbség, most tehát nincs más bátra mint a földmívelési miniszterium vízépítészeti osztályát felkérni az előmunkálatok teljesítésére.

Hogy B a u e r czég ajánlata mennyire alapos, arra nem akar kitérni, annyival kevesebbé, mert a vízépítészeti osztálynak nincs szüksége de különösen azért, mert hydrostatikai okoskodása hibás, mert a víz felszín a talaj felszínével semmi összefüggésbe nincs. tehát ha a vasút mellett magasabba jön a víz mint a nyulás körül annak oka a talaj szivó különbségében rejlik, ő tehát a vízépítészeti osztálynak a Bauer czég beadványát

kiadni szükségeseknek nem tartja, hanem teljesen az osztályra kívánja az ügyet bízni, melyet akkor a helybeli vallalkozók ráoktrojalásával megkötni nem lehet.

A b r a h á m László, aki bizottság nevében ajánlja főmérnök javaslatát elfogadásra.

K o m l ó s s y Dezső meghallva a kérdés történetét elfogadja a kis bizottság javaslatát, de kijelenti, hogy sokat okult a Bauer és Társa czég ajánlatából, mert a Farkas Kálmán véleményét nagyon egyoldalúnak tartja. A helybeli czégeknek a kivitelnél előnyt kíván biztosítani. A földmívelési miniszteriumnak teendő felterjesztésében precízitálni kívánta, hogy az előmunkálatokra 10000 frt maximális összeget biztosít a miniszterium vízvezeték osztálya részére.

B a k o n y i Samu figyelmét két momentum ragadta meg. Az egyik — és ezt helyesli, — hogy a miniszterium kezét megkötni nem akarja, de azt a másikat már nem fogadhatja el, hogy a helybeli iparnak már az előmunkálatoknál ne nyujtsunk előnyt, mint azt a főmérnök akarja, mert ő az ellenkezőt morális kötelességnek tekinti a város részéről. Ami a főügyésznek a 10000 forint visszatérülését illető megjegyzéseit illeti, úgy látja, hogy a főügyész a vizmü létesítését s a víz ellátására adandó koncessziót vagy összetéveszti, vagy összeköti, pedig az két különböző dolog s ha a kettőt nem egy czég kapja meg, akkor a város megcsalja önmagát, tehát a 10000 frt megterülését nem látja biztosnak, hangsúlyozza azonban, hogy szükségességnek sem látja, mert a kellő előmunkálatok megérnek annyit. Ami a Komlóssy Dezső indítványát illeti, éppen ebből a szempontból elfogadja s kimondatni kívánja, hogy a 10000 frtból a tervezési költségek is fedezendők.

Z a d o r Lajos szintén nem látná helyesnek, ha a helybeli iparosokat kizárnák, ezért indítványozza, hogy a miniszteriummal szemben kikötendő, hogy az előmunkálatoknál a helybeli iparosoknak előny nyujtandó.

M á r k Endre a Bauer czég beadványára kívánja a miniszterium figyelmét felhívni, mert abban mindenestre fontos adatok vannak.

S t a h l Géza a Zádor indítványát elfogadja, de egy bizonyos czégek előnyt adni nem akar.

A b r a h á m László a visszatérülésre nevezve megjegyzi, hogy erre nevez a hatóság a közgyűlésen tett nyilatkozataival köteve van hogy aztán honnan térül meg, az a pályázat, felteiek dolga. Ami a Zádor indítványát illeti, ő úgy kívánja szövegezni, hogy az előmunkálatoknál a helybeli munka igénybe veendő. Általános helyesles.

S z a n t ö G y ö z ő ezt a kifejezést nagyon szigorúnak tartja s indítványozza a lehetőleg szó beszűrésát.

S t a h l Géza ezt helyesli.

B a k o n y i Samu: Ha a miniszterium maga közegeivel vezetné a furásti ezt a kikötést nem teljesíthetné, ezt be fogja jelenteni.

Elnök tehát kimondja a határozatot, mely szerint az ügyet a bizottság azon javaslatlaltal terjeszti a tanács elé, hogy a vízvezeték előmunkálataira a város a földmívelési miniszterium egészségügyi osztályát kerje fel s ennek költségeire bocsásson a város a nagyerdő vízvezetékkel ellátására szolgáló alapból 10000 frtot az osztálynak rendelkezésére oly kikötéssel, hogy ez összegből az előmunkálatok oly mérvben létesítsenek meg, hogy azok alapján a vízvezetés létesítése foganatosítható legyen s a tanács annak idején gondoskodjék az így felhasznált összeg visszatérüléséről, végül pedig kerje fel a város a miniszteriumot, hogy az előmunkálatok végzésénél a helybeli munka és ipar figyelembe vétecsék.

Ezután a házszámzás ügye került volna sorra, de azt a főmérnök kérésére jövő csütörtökre halasztották.

Ujdonságok.

* **A nagy templom kijavítása.** Az ev. ref. nagy templom kijavításának munkálatai már maholnap véget érnek. A templom környékét asphalttal vonják be, míg a templom belső padlóját keramittal burkolják be. A templom festése úgy kívül, mint belől teljesen készen van. S a kikötött időre, november 1-őjére átadható lesz az építési bizottságunk.

* **Presbiteri közgyűlés.** Vasárnap október 17-én d. e. 10 órakor az ev. ref. egyház tanácsstermében presbiteri közgyűlés lesz.

* **A fátyás menet epilogusa.** Vettük a következő meghívót: Királyunk ő Felségének hódoló menetel rendezett nagybizottság 1897 okt. 18-án d. e. 10 és fél órakor a városháza nagytermében ülést tart. Targy: elszámolás Debr. 1897 okt. 15-én Kertész János. Mark Endre.

* **Idegenben elhunyt huszárnagy.** Egy derék huszar főtiszt elhunytól vettük Meránból a gászjelentést. A Debreczenben is jól ismert nemes E r b e n Róbert, csaszari és királyi huszárnagy, a 14-ik huszárezred j e l e s t ö r z ö t i s z t j e, — egy évi hosszas szenvedés után, hirtelen szelhdésben f h ó 8-án este elhunyt Meránban, hol szenvedéseire enyhülést keresett. A boldogult huszárnagyot veje nemes B e n c z e Bálint magyar királyi csendőrfőhadnagy feleségével született nemes Erben Etelekával a két gyermekükkel gyászolják. E r b e n huszárnagy holtestét saját kívánásága szerint Meránból hazaszállították Debreczenbe s temetése a vasuti állomástól f. hó 16-án holnap szombatn lesz megtartva a szokásos katonai pompával. Az idegenben elhunyt huszartörzsisztet a szent Anna utcai rom. katolikus temetőben, a családi sírboltban fogják eltemetni. A szomorú halálesetről a következő gászjelentést vettük: Bence Bálintné szül. Erben Etelekájának, Bence Bálint m. kir. csendőrfőhadnagy mint vő, gyermekeik: Jenő és Henriette mint unokák, továbbá az elhunytak testvérei: Erben Emil nyugalmazott cs. és kir. őrnagy és neje, Erben Eduárd és neje, Erben Adeline férjezett Dr. Crimm Alajosné, Erben Henriette, hohernhodi lovag Petz Eduárd cs. és kir. ezredes neje, valamint az összes rokona nevében fájdalomtól megtört szívvel tudatjk felejthetetlen jó anyja, apósa, nagyatyjuk, testvérük és rokonunknak nemes Erben Róbert a Wladimir orosz nagyhercegről nevezett cs. és kir. 14-ik huszárezred alezredesének folyó hó 8-án esteli fél 7 órakor Meránban életének 53. évében szívvelhódus következtében történt gyszas elhunytát. A megboldogult hült tetemei folyó hó 16-án d. e. fél 10 órakor fognak a rom. kath. egyház szertartásai szerint a debreczeni vasuti állomástól a Szent-Anna-utcai temetőben levő családi sírhelyre örök nyugalomra tételni. Az engesztelő szentmise áldozat ugyanazon napon a temetés alkalmával a rom kath. templomban fog az egkek Urának bemutatanni Debreczen 1897 okt. 15-én Aldás legyen hamva felett! A temetést Gebauer „Erekoporsógyár” tem. int. rendezi.

* **Az alsó Nyírvidéki vízlecsapoló társulat** ez év október hó 25-ik napján tartja a varosház gagytermében rendes évi közgyűlését.

* **A szt. mihályi szabó gyilkos szerelme.** Lnpunkban már itunk is a Búd-Szt Mihályi titokzatos esetről, melynek egy fiatal elvált menyecske s annak törvénytelen leánykaja lettek az áldozatai. S c h w a r t z Adolf jómódu búd-szt. mihályi szabó szerelmi viszonyt folytatott D o m b r a d i Zsuzsánával elvált paraszt menyecskevel, kitől leánygyermeke is született. A viszony közbeszéd tárgyát képezvén, S c h w a r t z rábeszélte a menyecsket, hogy vagyonát pénzé téve hagyja oda a pletyka SzentMihályt. Az asszony minden vagyonát eladta s el is ment a községből állítólag Debreczenbe. De ez idő óta teljesen nyoma ve zett. Idűnkéut ugyan érkeztek levelek az asszony sógorához, melyekben idegen kézírással s az asszony nevében az volt írva, hogy ne keressék, mert Amerikába ment. Az

eset már az asszony eltűnése idején feltűnt keltett s kutatásra hivat a csendőrség figyelmét, de az idegen kézből került levelek alapján még jobban érlelődött a gyanu, mely panasszá vált Sch w a r c z ellen, midőn most a Tiszából egy fiatal asszony s kilenc hónapos leánygyermek holttestét fogták ki. A hullakban D o m b r á d i Zsuzsát s leánygyermekét ismerte fel az asszony sógora, ki ekkor a följelentest S k h w a r t z ellen meg is tette. S c h w a r c z o t most gyilkosság bűntette miatt vizsgálati fogságba helyezték s a szenzációs titokzatos ügyben a végtárgyalást nov 10-re tűzték ki a nyiregházi törvényszék, — mint értesülünk — a gyilkosság vádolt Sch w a r t z doktor. K a r d o s Samu debreczeni kriminálista ügyvédét sür-gönyileg kérte fel a védelem elvállalására s K a r d o s ügyvéd el is fogadta azt.

* **A névtelen eltemetett kis fiúról, a ki a kórházban elhalt azt beszél, hogy állítólag V á g ó Józsefnek hívják és H. Szoboszló származású. A rendőrség ez ü g y b e n a t irt oda.**

* **Honvéd prófont liferálás.** Hogy katonáknál milyen tömeg komisz prófontot kell elfogyasztani bakának s huszárnak, arról a laikus alig is alkothat magának fogalmát. Azt csak ilyenkor lehet megtudni, hogy mennyit kenyeretnek katonáknak, mikor a katonai élemezés szállítására tartanak az ajánlati tárgyalások. Ezen szántási ajánlatokból olvassuk, hogy a debreczeni honvéd huszárszerződés gyula i osztályának és a gyula i honvédszolgálatának 1898 január 1-től október 31-ig 135 ezer darab prófontot kell becsmezéni. Látható tehát, hogy katonák nem hiában imadkoznak a minden-napi kenyérért, a Hadur ad is eleget nekik.

* **Herman Ottó** még mindig városunkban tartózkodik és gyűjteményei kiegészítésére M e n d e l o v i c s Debreczeni különleges-ségek üzemében nagyobb bevásárlásokat eszközölt. Kulacsok, karikások, és különféle hortobágyi emléket vásárolt össze.

* **Hentzi szobor Bécsben.** Budapest ágyuztatójának a gyászírú, debreczeni születésű H e n t z i generálnak a szobrát irt legközelebb a D e u t c h e s V o l k s b l a t t, mely egy cikkében azt követelte, hogy a H e n t z i szobrot vigyék fel Bécsbe s ott a nagy Rezidenc-Stadt-Wien költségén állítsák fel. Az osztrák hirhordó ez alkalomból durván kitör a magyarság ellen, mely szidalmazza-ait, galad köpködéseit is szívesen megbocsátjuk neki: ha csakugyan sikerülne is neki az osztrák Michelek-ki Hentzi gyász szobrát a magyar földről Bécsbe feivitetnie. Tiszta szívünkkel kívánjuk, hogy törekvésükben segítse meg a mindenható a dühös osztrákokat, kiknek nemzeti hőseik között Basta, Karaffa, Haynau s Hentzi nem az utolsók.

* **A Polgári takarék és segélyszövetkezet** (várad utca Dr. Fráter ház) arról értesíti tagjait, hogy e hó 16-án vasárnap délelőtt a szokott időben már nem tartja meg a rendes befizetést, mivel a befizetési napok folyó hó 16-tól kezdve hétfőn délután 3-5-ig. Szerdán délután 3-5-ig és Szombaton délután 2-5 óráig fognak megtartani. Egyben tudatja továbbá, hogy az 1898. évi II. évtársulatra az aláírások a mai nappal megkezdődtek s a betéti könyvek naponként d. e. 9-12-ig, délután 3-5-ig valthatók a szövetkezet hivatalos helyiségeiben.

* **A Dreher-féle télikert** étertermében ma pénteken Göböl-Rauszthouef és Rac z h a s Magyary Testvérek zeneestélye. Színház után friss vacsora.

Színház.

Ifj. Fromont és idősb Risler. Tegnap este közepes számú közönség előtt került színre Daudet és Bellot színműve. A tegnapi előadás sikerében Fenyéri Rislerje és Szathmáry Dellobbeja osztozkodtak első sorban. Fenyérinek ez este egyik leg-sikerültebb alkítását láttuk s hogy mennyire művészi és kitűnő volt

játéka, a közönség kritikája biztosítja legjobban akkor, midőn nyílt színen lelkes-dve tapsolt neki. Szathmáry Dellobbe az élet színpadáról vett tanulmány alak, mely minden legkisebb részletében hűen tárja elénk az őrös művészt, a poseurt. — Az előadásban láttuk másodsor Fái Flórá, szintársulatunk szép reményekre jogosító tagját. Minden részletében szerepének alakításánál meglátszik a nagy tehetség, a helyes felfogás. S bár még kissé határozatlan a színpadon, — a mimint kezdő természetes is, azért az igyekezet és a benne rejlő erővel ez is leküzdhető. A közönség rokonszenvét már most is bírja s ha tovább is ezen igyekezettel ambícióval és ily helyes felfogással fogja szerepkörét betölteni, rövid időn kedvezenc lesz Debreczen szép és művésziert lelkesedő közönségének. Komjáthy né mindég úgy most is jelez alakítást tart Szidoniában élénk. Az irigy, szegény nagyra vágyó varró leány a kiből urnó lesz s gógós minden tekintetben hűségesen volt játszva s jutalmul különösen a harmadik jelenetben sűrűn hangzott fel a taps. A derült napsugár a szerény kedves leányka az előadás keretében S z a b ó Irma volt, ki mindenkit elbájolt kedves játékával. T a n a y Fromontja csak a Tanay Fromontja volt és nem a közönség. V i d o r is igyekezettel játszotta az öcs szerepét. A rendezőségnek ajánljuk Csillag Anna féle hajnövesztőt, hogy alkalmazza a parokáknál s különösen az ősz haju parokáknál, mert igen rontja az ilusiot, midőn egy pénztárnoknak hátul a nyakán az ősz parokája alól fekete fűrtök kandáknak ki.

L. Antique.

Távirat.

A körjegyző a börtönben.

Budapest, okt. 15. A Debr. ered. táv.) A Sátoraljei újhelyi kir. törvényszék K r a j m y a k Sándor nagydobrai körjegyzőt többszörös hivatali sikkasztásért 1 évi börtönre s hivatalvesztésre ítélte.

Vásári regény.

Budapest, okt. 15. A Debr. ered. táv.) L u g o s r ó l regénybe illő hírt jelentenek. Tizenhárom év előtt D r a g a m é r Vincze ottani szabó három éves fia eltűnt. Soká keresték, de hiába, minap a neje kiment a vásárra és egy tőtembr mellett megpillantott egy ifjú nyakán anyajegygyel, Rögött megismerme, a lát s z ó n é l k ü l sirva borult nyakába csodított tömeg lármáznai kezdett a tót emberre, de a hatóság előtt meyl közbelépett, azt valotta, hogy a fiut ajándékba kapta Letartóztattak.

IRODALOM

Előfizetési felhívás a »Prágai ghetto képek«-re. — Irtá: Khon S. Fordította: Ifju Móricz Pál. —

H e i n r i c h Heine a dalok könyvének szenvedélyes írója mondta egy alkalommal: »Azt hiszitek ti, hogy a zsidót ismeritek, mert a szakállát ismeritek...»

És a mit e forrongó költői lélek mondott zsidóvérokonaíró, az, ha már a jelenre nem áll is, de multjára ráillik e vándor-népnek, melynek üldözteséiről, bolygasairól, gyakori gonosz cselzatu megrágalmazásairól olvashattunk sokat, de mi a belső családi életet, szokásait, a tálmud rendelkezéseihez elválaszthatatlanul hozzáfűzött érdekes életmódját, ezen ghettoakra beszorított zárkózott kűlön kis világot illeti, azokról vajmi kevés a tudomásunk. Pedig a családi-tűzhely fesztelen pongyolasága, az otthon derűs levegője az, hol az embert, mint embert, minden anyagi, minden üzleti érdektől különszakítja. emberi szívének mely-séges hangulatai szerint meg lehet ismerni. Ilyenek ezen könyvek a »P r á g a i g h e t t ó k é p e k «- n e k zsidótörté-

netei is, melyet mi most tiszta magyaros, hű fordításban és izléses kiállításban bocsátunk közre.

A mű jeles írója a prágai K o h n S. »P r á g a i g h e t t ó k é p e k « — P r a g e r G h e t t o b i d l e r — czimmel adta közkézre e munkáját, mely ezidőszert le van fordítva minden irodalmilag művelt nyelvre s melyet most felkérésünk folytán s a kiváló író K h o n S. szerződésileg jogosított engedelmével i f j u M ó r i c z Pál ur, debreczeni hírlapíró, átfordított magyar nyelvünkre is.

A »P r á g a i g h e t t ó k é p e k « a hivatott írói lélek bűvös erejével varázsolják eleinkbe a száztornyú Prága lánczokkal elzárt, szüksikátoros, mohás ódon zsidóvárosát, mely egy időben a legnagyobb, leghirebb zsidóhitközség volt a világon. És szemünk előtt látjuk az elzárt ghetto zsidót a családi-tűzhelynél, üzletlebonylítás közben, imaházában vagy amidőn a ghetto kapuin kívül az ország hatalmasaival alázatosan érintkezett. Látjuk a törvénykezésben, ünnepi úgy mint hétköznapi gunyájában a zsidót, sőt az egész ezidőbeli zsidóságot, mely sokat üldözött, de minden veszedelmei között összetartó zsidóságnak épp a szívét, a fájdalomtól, mint örömtől megrezdülő e m b e r i s z i v é t tárja ki előttünk K o h n, ki nem csak érdekes alakjaival élénk történet szövéseivel, de meleg, derült hangulatos, művészi stílusával is képes szívéig hatni még a nem zsidó olvasóknak is... És a két jámbor »E l l e n i á b a s « czivakodó öreg zsidó, »A c s i p k e k e r e s k e d ő c s a l á d e « bánatai és örömei vagy a jószívű, de együgyű »h á z i z i d ó « Leb Magdeburger Dávid mulatságos okoskodásai, kalandozásai a K h o n S. mesteri leírásával nemcsak leköltik mindvégig a figyelmet, de szórakoztató, tanulságos, eredeti zsidótörténetek is.

A »P r á g a i g h e t t ó k é p e k « könyve f. évi december hó 1-én jelenik meg, finom simított chamóis-papíron nyomva, mintegy 22 iv terjedelemben. A diszes könyv bolti ára 1 frt 20 kr, azonban előfizetés után, az alul-írott könyvkiadó czégnél, f. évi november hó 25-ig megrendelve — olcsóbban — 1 forint-jával lesz kapható. A könyvek szétküldése bérmentve történik. Minden 10 gyűjtött példány után 1 tisztelet példánnyal szolgálunk. 1897. okt. hó 15-én.

Tisztelettel a kiadók:

Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdája, Debreczen, főpostával szemben.

Krisztus minden mindenekben.

— Alkalmi és közönséges egyházi beszédek. — II-ik kötet.

Vettük az alábbi előfizetési felhívást, amelyet városunk ev. ref. egyházának egyik kedvelt volt s lelkesze, az ismert egyházi író M i n d s z e n t i Imre s. kazai lelkesz küldött be hozzánk, amelyet ajánlunk t. olvasóink szives figyelmébe:

Felbátorítva némileg azon kedvező fogadtatás által melyben egyházi beszédeimnek 1895-ben megjelent első kötete részesült, szeretném a másodikikat is nyilvánosság elé bocsátani.

E második kötet az elsőnek nyomában járna, hasonló szellemű, hasonló tartalma és terjedelmű lenne. Az eredeti beszédek mellett ebben is lennének idegen szerzők után átdolgozottak.

Minden további ajánlgatást mellőzve, fölkérem azért a Nagytisztel-tű és tiszteletű lelkész urakat és az érdeklődő közönséget hogy e szándékom kivitelében támogatni sziveskedjenek,

A kötet előfizetési ára: 1 frt 20 kr.
Megjelenési ideje 1898 január hónapja.
Egyelőre csak előjegyzést kérek — lehetőleg meg e hónapban — miután a kötet csak azon esetben fog megjelenni, ha a kiadás költségei teljesen fedezve lesznek a megrendelések által.

Teljes tisztelettel
Sajó-Kaza, október 1.

Mindszenti Imre.

ev. ref. lelkész.

Uj Idők. A mióta Herczeg Ferencnek ez a képes hetilapja megindult, az egész művelt magyar társaság, mind a magyar családok köréje csoportosultak. Művészi képek, társadalmi és szépirodalmi cikkek, elbeszélések, versek és regények gazdag tárháza minden egyes füzet, egy-egy száma valóságos irodalmi és művészi esemény. Nincs magyar író meg magyar művész, aki kívül állna az Uj Idők munkatársainak gárdáján. A szerkesztő Herczeg Ferenc, az ő munkatársaival, B r ó d y Sándorral és Mikszáth Kálmánnal együtt azon van, hogy újabb s újabb megemlékeztetéseket szerezzen az irodalmat és művészetet szerető magyar közönségnek. Az Uj Idők fenyvesi sikerei hozzájárultak az egész magyarországi művelt osztályait s így lehetővé tették, hogy az Uj Idők hetenként egyre díszesebb, gazdagabb tartalommal, ami újságirodalmunkban eddig ismeretlen fenyves kiállításban jelenjen meg. A közönség mellett sokakozik Herczegre pompás folyóirata köré, még a gazdag külföldi folyóiratok sem nyújthatnak neki különös dolgokat. Az Uj Idők bármely számából meggyőződhetik mindenki ez állítás igazságáról. Ilyen mutatószámokat kérszre ingyen küld a kiadóhivatal (Bpest Andrassy ut 10 sz.) a hova az előfizetési pénzek (félre 4, negyed évre 2 frt) is küldendők. Az évnegyed folyamán meg fog jelenni az az önálló művészi be-cü kettős Munkácsy füzet, melyet az Uj Időknek minden előfizetője ingyen kap. Első mellő ismertetése lesz az nagy művésztünk alkotásainak, annál is érdekesebb és becsesebb, mivel sok olyan képe és rajza lesz benne, amelyet eddig senki sem ismert. Ezt a füzetet minden külön díj felszámítása nélkül kapja meg házához szállítva minden előfizető.

Az én újságom. Pósa Lajos nevét nem hiába vette szárnyára a hír, az ő nagy költői érdemein kívül van még egy nagyobb érdeme: az, hogy egész sor fiatal nemzedéket nevelt erős nemzeti, hazafias irányban az ő gyermeklapjával. Az én Újságom-mal. Ez a k e d v e s g y e r m e k l a p, a mely sok képpel, sok színes m e s é v e l, zenő verssel, okos cikkekkével közzönt be vasárnaponként a családi tűzhely apróságainak körébe, valóságos gyönyörűsége a gyermekvilágnak. Mellé rá is szolgál arra a kitűnő hírnevre, amelynek országosra örvend. Ajánljuk a magyar családok pártolásába, oly ólósó, hogy minden áldozat nélkül megszerzethetők. Mutatószámot kérszre ingyen küld a kiadóhivatal (Budapest, Andrassy-ut 10) ahova az előfizetési pénzek is küldendők (félre 2 frt, negyedévre 1 frt.) Az új negyed most kezdődik.

Magyar Lányok. Izléses kiállításban, választékos tartalommal kopogtat a leány-szoba a j a j a n vasárnaponként Tutsek Anna kitűnő képes folyóirata, a Magyar Lányok. Ritka józansággal van itt egy-egy szám díszes keretebe csoportosítva tónérdék finom tollal megírt elbeszélés, cikkek vers, amiket jól összevalogatott, művészi képek ékesítenek. A Magyar Lányok főgondja, hogy olyan művészi értékű cikkeket hozzon, amelyek nemcsak ifjú l a n y k á k kedélyére n e m e s k i v á n n a t o s táplálékkal lássák el, hanem fejlesszék tudását, izéset, gazdagítsák képzeletét, apoják kedélyük világát. Nincs ennel finomabban szerkesztett, gazdagabban kiállított ifjúsági folyóirat a külföldön sem, s emellett oly ólósó, hogy minden család könnyen megszerezheti. E előfizetési ára félre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr. mutatószámot kérszre ingyen küld a kiadóhivatal (Budapest Andrassy-ut 10. sz.).

VIDÉK.

Az érmelléki ev. ref. egyh. m. közgyűlése.

— Saját tudósítónktól. —

Székhelyid okt. 13.

Az érmelléki ev. ref. egyházmegye rendes öszi közgyűlést tegnap tartotta itt meg, a fürdőtelep nagytermében.

Az egyházmegyéhez tartozó községek lelkészein, tanítóin és küldöttein kívül jelen voltak:

Nagy István esperes, Zsigó Endre egyh. megyei gondnok, mint elnöktársak; továbbá: Tama-sy Lajos egyházi és Konrád László világi főjegyzők, Marjai Péter, Szatmári Sándor, Vecsey Sándor, Banyai László egyházi, Fényes Endre, Varadi Soma és Fráter Zoltán világi tanácsbírók s Fazekas Imre egyh. m. jegyző.

A szokásos ima elhangzása után a közgyűlést az esperes megnyitván, felolvastatott az esperesi jelentés.

melynek az egyházi látogatásokra vonatkozó részéből kiemelendő pontok a következők:

Diószeg, NagyLéta és Bagamér emelkednek ki nemcsak népesség, főleg az egyházi élet és a népnevelés terén, mert évente nagy áldozatokat hoznak az egyházi élet és a tanügy felvirágoztatására.

Mihályfalván, az újonnan épült lelkész-lak és leányiskolák maradvány emlékei a millennárius esztendőnek. Piskolton új iskola és új tanító, kinek vezetése alatt új nemzedék áll elő a régi helyett. Ottományon a régi jó hírű iskola szép eredményt mutatott fel. Szalacson a tanítás sikere emelkedett.

Margittan, Bályokon, Széplakonogy az egyházi, mint az iskolai élet virágozó.

A Székelyhid, Asszonyvásár és Köbölkut, mint iskolát építették egyházak tünneki.

Asszonyvásáron néh Nagy Ferencné 40 forint hagyományozásával, Kópis Ferencné pedig 20 frt adományozásával örökítették meg nevüket. Köbölkuton Zambirszky János 10 frtot adományozott. — Kiskerekiben, mind a két iskolában a tanítás kifogástalan. Boncsik Gábor és neje a szöszöket bársonyterítőkkel, Pesti Karolyiné pedig az urasaltat szép terítővel látta el. — Albison a tanítás eredménye jeles. Pálfi József és neje Székely Zsófia, Herman Sándor és neje Pál Ágnes egy-egy ezüst poharat ajándékoztak. Tóth Peterné szüli Szabó Julia pedig sajátkezűleg horvált terítőt adott. — Bogoszlón a tanítás ha adást mutat. Bereczki József és Boka Zsuzsanna 40, Borsi Erzsébet 10 frtot adományozott az egyháznak. — Szent-Jobbon az egyház viszonyai tetemesen rosszabbak a régi-nél, mert a gyermekek atengedése, az egyházból való kilépés gyakoribb. Szomorú jelenséggént tünteti fel az esperesi jelentés a környéki egyházi és iskolai viszonyokat. Az egyházmegye közgyűlése a baj forrásának kutatása és a szükségesnek mutatkozó teendőket teljesítése végett kiküldötte Marjay Peter és Fényes Endre tanácsbírokat.

Közeben az adóhatóságok fészaporodván, Ádonyban pedig a templom és iskola elhanyagolt állapotban találtatván, ezek iránt az egyházmegyei közgyűlés rendelkezéssel intézkedett.

A diószegi lelkészi állások.

Olvastatott a diószegi egyháztanácsnak az ott levő két lelkészi állás egyesítése iránti kérelme.

Az egyházmegye tekintettel arra, hogy Diószegen az ev. ref. hívek száma 5000-et tesz s hozánkban az egy Losonczon kívül, ahol nagy alapítványok vannak, nincs egy hasonló népességű egyház sem, ahol két lelkész volna, tekintettel továbbá a diószegi viszonyok zilalságára s főként pedig arra, hogy a lelkész mellett működő segédlelkész jövőbeni állását eléggé biztosítottan látja az egyházkerülethez pártolólal felterjeszti.

A nagy-varadi leányinternátus.

Olvastatott a nagyvaradi ev. ref. leánynevelő intézet internátus igazgatójának az internátus megnyitására az igazgató meg-

választására és a költségvetésre vonatkozó jelentése, valamint azon kérelme, hogy az érmelléki ev. ref. egyházmegye hasszon oda, hogy ezen nagy horderejű intézmény fokozottabb mérvű felkarolásban részesüljön.

A fentebb jelzett jelentések tudomásul vétettek. Az utóbbira vonatkozólag Fényes Endre vál. tanácsbíró indítványára elhatározták, hogy miután az érmelléki ev. ref. egyh. m. ezuttal nincs abban a helyzetben, miszerint a már megszavazott 700 frton felül újabb adományozást tehesse: felfogja hívni a lelkészeket, hogy mozdítsák elő a gyűjtést és a társadalmi uton hassanak oda, hogy az internátus javára tánczvigalmak, ahol lehet hangversenyek és színi előadások tartassanak s igyekezzenek minél nagyobb anyagi eredményeket elérni. — Szatmári Sándor egyh. megyei tanácsbíró ezen általa igen helyeselt és elfogadott indítványt azzal kívánja kiegészíteni, hogy a nagyváradi ev. ref. internátus, az egyházak részéről az állandó segélyezendő intézmény közé vétesseük fel. Az egyházmegye ezt az indítványt is örömmel vette magáéva.

A számvevő szék hatásköre.

Olvastatott Fényes Endre vál. tanácsbíró mint egyházmegyei számvevő szék elnöknek az egyházi számadás megvizsgálására vonatkozó jelentése, melylyel kapcsolatban indítvány terjesztett elő arra nézve, hogy miután a számvevő szék oly mulasztásokat tapasztalt, melyeknek mielőbbi megszüntetése égető sürűs, ruháztassék fel a számvevő szék mind azon jogokkal, melyek a teljes sikerhez jutást batorítani fogják.

A lelkészi kar indítványa.

Olvastatott az érmelléki ev. ref. egyházmegye lelkészi kara által folyó hó 11-én tartott értekezletről fölvetett jegyzőkönyv. A kiváló értekezésről ismeretes lelkészi kar szükségnek tartja:

a) az egyházi levéltár rendezését;
b) az egyházmegyei közgyűlések jövőben április és február első felében való megtartását: az erre vonatkozó meghívónak a gyűlést megelőzőleg 15 nappal leendő szétküldését s azon az addig tudott tárgyak felsorolását.
c) az egyházkerületi közgyűlést fölkérni az iránt, hogy miután a debreczeni kollegium pénzt kéltően gyümölcsöztetni nem tudja, újabb vidéki pénzüzetekkel lépett érintkezé-be, hogy azoknál pénzt 4 és fél kamat mellett elhelyeztethesse, míg másfelől kölcsönre szoruló egyházaink idegen helyeken nyere-zkedő pénzüzetekben kénytelenek kölcsönért folyamodni: a kollegium a kölcsönre szoruló egyházainknak 5 százalékos kamat mellett tegye hozzáférhetővé.
d) Minthogy az egyházpolitikai törvények életbe lépté óta immár két év eltelt s így azoknak egyházi életünkre való hatása már-már mindenütt jelentkezik: minden lelkész hivassek fel egy ezt tárgyzó lelkiismeretes és részletes jelentéssel a legközelebbi egyházmegyei közgyűlésre leendő beterveztésére.

e) Minthogy közeleg azon idő, midőn a tanítói korpótlekót a lamsegéllyel való fedezést kérő folyamodványok beadandók lesznek, utasítandók az egyházak, az esperesi hivatal úján, a kérvények mielőbbi beadására.

Az egyházmegye mindezen indítványokat elfogadván, ezek értelmében intézkedett.

Egyéb ügyek.

Olvastatott az egyházmegyei gyámintézet kezelő választmányában történt szavazás eredménye.

E szerint, elnök Thuróczy Lajos, ültökül Vecsey Sándor és Banyai László, pénztárnok Szatmári Sándor, jegyző Fazekas Imre, ügyvéd Varadi Soma lett, illetve lettek.

Olvastatott a segélyt kérő egyházak és lelkészek kérelme. Mind pártolólal fognak fölterjesztetni.

Ezekkel a tárgysorozatot kimerítettvén, az esperes a közgyűlést délután 1 órakor berekesztette.

A fehér asztalnál.

A fehér asztalnál azonban többen ismét találkoztak, a hol Fényes Endre v. tanácsbíró Marjai Péter egyh. tanácsbíró mint országgyűlési képviselőt melegen üdvözölte, mely általános visszhangra talált s őszintén éljeneztek a derék törvényhozót. Marjai azonnal válaszolt s ebben a világi férfiakról emlékezett meg, éltetve őket mint az egyház oszlopait.

KÖZGAZDASÁG

Budapesti gabonatözsde.

okt. 14

A készáruüzlet hivatalos árjegyzései a következők

Bursa	kilós	Ar 100 klg.	kilós	Ar 100 klg.
Bánsági	76	—00—00	80	00.0—00.00
"	77	—00—00	81	00.00—00.00
"	78	—00—00	82	—
Tiszavidéki	79	—00—00	—	12.80—12.35
"	76	12.40—12.50	80	—
"	77	12.55—12.50	81	00.00—00.00
Festvidéki	78	12.65—12.70	82	00.00—00.00
"	79	12.75—12.80	—	12.75—12.80
"	79	11.35—12.45	80	—
Fehérmegyei	76	12.50—12.55	81	—
"	78	12.60—12.65	82	00.00—00.00
"	79	12.70—12.75	—	—
Bácskai	76	11.45—12.55	80	12.85—12.90
"	77	12.60—12.65	81	00.00—
"	78	12.70—12.75	82	00.00—00.00
Észak magy	79	—	—	—
"	78	—	80	—
"	79	—	81	—
		Min. hekt.-ben	Ar kilogram	
Rozs elsőrendű	uj	70—72	8.35	8.45
" másodikrendű	uj	—	8.30	8.35
Árpa takarmánynak	"	60—62	6.15	6.40
" égetni való	"	62—64	6.60	7.30
" serfűzdei	"	64—66	8.	10.00
Zab	uj	39—41	6.30	6.50
Tengeri búzsa	uj	—	4.95	5.50
" más nemű	"	—	4.35	5.35
Repce búzsa	"	—	12.20	13.00

Sertés vásár.

okt. 14.

Kőbányai sertéspiacz. Szerbiai: Nehéz páronként 320 kilogrammon feüli súlyban 26—55 krajczárig, közep (páronként 250—60 kilogramm súlyban) 53—54 krajczár Könnyű (páronként 220 kilogrammig terjedő súlyban) 52—53 krajczárig.

Sertéslétszám: 1897. évi okt. 12-ik napján volt készlet 30 080 darab, 1897 okt. hónap 13-ik felhajtattott 96 drb, 1897 okt. hónap 13-ik napján elszállított 302 darab 1897 okt. hónap 14-ik napjára marat készletben 29 868 drb. A hizott sertés üzle ányzata élénk.

CSARNOK.

A prágai ghetto ből.

— Kohn S. zsidó történetei. — 72

Fordította: ifj. Möricz Pál.

Egyedül jogosított magyar fordítás

Dávid Leb Magdeburger.

| Elbeszélés az elmúlt század utolsó negyedéből. —

— Előbb még szólni sem tudtam, annyira megvoltam hatva. A könyv kiesordult a szememből, mikor megláttam ezt a derék embert, láncra volt verve, mint a vadállat. — Pedig világéletében galamb szívű, becsületes ember volt s én így szólítottam: Esküdj meg a tulvilági boldogságra (chelek leolom habo), hogy ártatlan vagy a kérdéses dologban. Mire mondá ő: Amily igaz, hogy az ur dicső színe előtt tisztán akarok megjelenni, oly igaz, hogy ártatlan vagyok! Nos primator ur, tehát bűnös ez az ember?

— És a bíró mit szolt mindezekhez?

— Elhiszi, hogy ez a bíró, aki legjobban kiabált, hogy Rehling vásárolta meg a lopott

holmit, egyszerre ingadozni kezdett? Végül ezt is megkérdeztem Rehlingtől: Te boldogtalan, aztán miért kóboroltál oly késő téli éjszaka, éjfélkor az utcán? Mondá: És te sem találod ki? Ez volt az utolsó éjszaka, mikor az ujhöld fölött áldást lehetett mondani! A bíró utána nézett a naptárban s tényleg az utolsó éjszakája ez volt az imamondásnak, sőt kiderült az is, hogy a megelőző éjszakákon felhős, borult volt az égboltozat. Reb Rehling Eizik pedig olyan hitbuzgó ember, hogy a mitzvét¹ soha semmi kincsért el nem mutatná.

— Ez igazán érdekes! De miért nem említette ezt mindjárt a kihallgatásnál?

— Hisz mondta, de nem hitték el. Kikacagták, még hajszálon mult, hogy meg nem is botozták. Miután meggyőződtem, hogy Rehling teljesen ártatlan, azt kértem, hogy engedjenek be egy kis szóbeszédre a betörőhöz is. És lássa primator ur, most már a vizsgálóbíró maga megadta az engedélyt, de úgy, hogy a beszélgetésnél maga és a fogház lelkésze, mint szem és fültanak, szinte jelen lesznek.

— Nem is képzeli, mennyire érdekel engem ez az elbeszélés, menél tovább hallgatom, annál inkább becsülöm s tisztetem, szólt Frankl, tehát csak folytassuk tovább.

— Gonosz, komor, daczos fiéző volt ez a fogoly. Előbb eltaszított magától, aztán a lánczezel is utánam csapott. Hanem engem nem ijesztett meg, nem huzódtam vissza tőle, de úgy a lelkére beszéltem, hogy még el sem tudom mondani, mily meghatóan. Pedig eszül kellett hozzá beszélnem, mert a német nyelvet nem értette. Így szólék hozzá: Lásd! mi hasznod van belőle? Hisz jól tudod, hogy nem Rehlingnek adta el a lopott templomi kincseket, mit akarsz tehát ezzel az ártatlan emberrel? Bántott téged valaha? Téged így is, úgy is megbüntettek. Ha az igazat bevallod, egy vagy két évvel kisebb lehet a büntetésed s gondoldj reá, hamarabb megláthatod a feleségedet, a gyermekeidet. És ekkor mind a lelkész urat, mind a vizsgálóbíró felhívtam a tanuskodásra s mindketten reamondták, hogy igen. És lásd, ha az igazat megmondod, Rehling azonnal haza szabadul s amikor a feleségéről s gyermekeiről gondoskodik, hidd meg, a te családdról sem fog megfélekedezni. Azt is jól tudod, hogy mikor a feleséged beteg volt s te magad is a közfájásod miatt nem dolgozhattál s nem kereshettél semmit, Rehling levest, húst, kenyeret mindennap küldött nektek, meg tejet a kis csecsemő gyermekednek, meleg ruhát a többi nagyobbaknak és tüzfát is, hogy meg ne gémberedjete! Ezt már előbb hallottam Rehlingtől, hogy a betörő felesége mosogatni bejárt a házához. Tagadd le, ha van orezád! Te nyomorult! Ez a te hálád, még jótévedet szerencsétlenségbe akarod dönteni?!

A fogoly nem szolt semmit, hanem lesütötte a fejét s komolyan úgy nézte a földet, mikor én a két urat ismét így szólítottam: Főtisztelendő és nagyságos uraim! Látják, milyen a rossz lelkiösmeret — a két ur csak a fejével bólintott, hogy igen! És mivel most már én is neki tüzesedtem, egész hangosan kiáltottam: Hát még tréfának veszed, ha ily ártatlan, derék beteges ember elpusztul? Pedig ez az ember elpusztul itt a börtönben, a szegény szíve belesorvad, sőt elpusztul a felesége is, mert, az sem élheti tul ezt a szerencsétlenséget s gya-

¹ Lewone mekadesch sein. A buzgó zsidók minden ujhöldkor tiszta időben s a szabad ég alatt áldást mondanak, hogy az ujhöldöt megérhették.

² Vallási kötelem, ájtatoskodás.

lázatot. És ha majd az árvái az urhoz kiáltoznak, aki kereszténynek, zsidónak egyaránt irgalmas ura, az bizonyosan megfogja hallgatni siralmaikat. És ne feledd, hogy a mindentudó, mindenható Isten a szegényekkel, ha irgalmas, könyörületes, de szigorú bírálja a gonoszokat, és majd ha eleibe állasz, hiába lesz minden tagadásod, mert az Isten szeme belát a szivedbe, a szived mélyébe, mintha csak ablakon keresztül nézne és hidd el, hogy az ur egész más bíró, mint a földi hus és vérből való bírák. — És majd menydörgő hangon kérdezi tőled: Miért fizetél rosszal jótévedőnek? Miért csukattad ártatlanul a börtönbe? Testét s lelkét miért gyötörtetted halálra? Nyomorultul elpusztult özvegye s árvái is, mit vétettek neked? És ha majd urad, teremőd menydörgő hangján kérdezi fogja: Miért cselekedted ezt? miért!? mondja!... Azért, hogy betörtél a templomba s kiraboltd a te Istened imádkozó házát, megbüntettek az emberek, nagy gonoszság, romlottság ugyan ez, de koldus voltál, családod éhezett, fagyoskodott, a szükség kényszerített reá, ezt a bűnödöt, melyért már úgy is szenvedtél, megbocsátom neked — és ezt még meg is bocsáthatom. Hanem jótévedet miért döntötted romlásba? Hiában nézed ily daczosan a földet, hiában hallgatol, ez rajtad nem segít, most már szól, nod kell! És ekkor életedet szívesen odaadnád ha mondhatnád: „Uram Isten, nem vagyok benne részes!” Hanem már akkor késő lesz, mert villámzápor s özönvíz fog reád szakadni az ur hatalmas szavára és — ennél tovább nem folytathattam primator ur, hallkította szavát Magdeburger, ki az izgatottságtól izzadt homlokát letörülte, mert a fogoly egyszerre úgy hátra vágta a fejét, mintha a haragos villám csapta volna meg és felsikoltott. Még most is a fülemben cseng a sikoltása, úgy hiszem, így már csak az anyaországban bög, mikor a kölykétől megakarják fosztani, aztán pedig zokogni kezdett s bevallotta a tiszta igazságot.

Folyt köv.

Debreczeni városi színház.

Folyó szám 16. Bérlet szám 11.

Szombaton, 1847. évi október hó 16-en, masodsor

A kék asszony.

Nagy operette 3 felvonásban. Irták: Armand Liorat és M. Ordonneau. Fordították: Fay J. Béla és Makay Emil. Zenéjét szerette: Louis Varney.

SZEMÉLYEK:

De la Hogue baró	Sziklay M.
Joland, neje	F. Kállay L.
Cantelen, fogadós	Püspöky Imre.
Pigeonné, fogadósne	Loesarekné
Pierre, halászegény unokaöccse	Békési Gyula.
Teréz, Cant-len huga	Serfői Zseni
Mirasol, esendörkapitány	Vidor Dezső.
Mathurine anyó, osztrigás kofa	Csügényi V.
Mariotte, cseléd, Cantelennál	Szabó Irma.

Utasok. Nők. Halászok. Halásznők. Csendőrök. Tudósok. Történik Mont Saint Michelben. Idő: jelenkor.

A II. felvonás elején előforduló »Babonás félelem tanyája« kezdetű keringő szövegét írta: Evva Lajos, zenéjét szerette: F. Hegyi Aranka, enekli: F. Kállay Lujza

Holnapután vasárnap, 1897. október 17-án,

A kék asszony.

